

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВОВІ ОСНОВИ ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма
Політологія. Національна безпека.
Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціально-поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політології
Протокол № 3 від 29 січня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правові основи оборони держави
Викладач (-і)	Липчук Оксана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380979944482
Е-mail викладача	oksana.lypchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	вівторок 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Правові основи оборони держави» спрямована на набуття знань щодо основних положень законодавства України у галузі безпеки і оборони; концептуальних засад державної політики у сфері національної безпеки і оборони України; основ воєнної політики держави; сутності та змісту державного управління у сфері національної безпеки; теоретичних основ оборони держави; теоретичних основ воєнної стратегії; принципів та механізмів реалізації державної політики у сфері оборони; теоретичних основ оперативного мистецтва; теоретичних основ забезпечення проведення оборонної політики.</p> <p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Правові основи оборони держави» є система знань про здатність вирішувати складні завдання і проблеми у сфері оборони щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні в умовах диференційованого безпекового середовища.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> навчальної дисципліни «Правові основи оборони держави» є надати слухачам систематизовані теоретичні знання та уміння щодо фундаментальних основ у сфері оборони України.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є застосовування в управлінській діяльності нормативно – правової бази у галузі безпеки і оборони України та розробляти пропозиції щодо її вдосконалення; здійснювати управління діяльністю центрального органу виконавчої влади, його структурними підрозділами, територіальними органами виконавчої влади – регіональними управліннями у повсякденних умовах та в умовах загострення воєнно-політичної обстановки.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>ІК – Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній та безпековій сферах, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням теорій та методів політичної науки.</p> <p>ЗК – 4 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>СК – 11 Здатність аналізувати основні проблеми забезпечення сфер національної безпеки, зрозуміло надавати оцінку тенденціям розвитку державної політики у сферах національної безпеки, аналізувати доктрини та стратегії національної безпеки іноземних держав та визначати потенційний негативний вплив їх реалізації на національну безпеку України.</p> <p>РН -17 Використовувати законодавство, вітчизняний та зарубіжний досвід у сферах</p>	

забезпечення національної безпеки, здійснювати науковий аналіз її сучасного стану
 РН – 18 Виявляти загрози національній безпеці держави у відповідних сферах, тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток сценаріїв виникнення надзвичайних ситуацій (аварій, катастроф тощо), узагальнювати та аналізувати причини їх виникнення, розробляти та організовувати проведення заходів із протидії актуальним і потенційним загрозам.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	052 Політологія	3	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Теоретичні основи підготовки держави до оборони	2		5
Тема 2. Основи правового режиму воєнного стану			
Тема 3. Міністерство оборони України: поняття, завдання, структура	2		5
Тема 4. Збройні сили України	2		5
Тема 5. Національна гвардія України як військове формування з правоохоронними функціями	2		5
Тема 6. Правовий статус оборонно-промислового комплексу України	2		5
Тема 1. Основи забезпечення оборонної достатності та мобілізаційної підготовки держави		2	5
Тема 2. Особливості та зміст державного управління в умовах правового режиму воєнного стану		2	2
Тема 3. Збройні сили України		2	3
Тема 4. Національна гвардія України як військове формування з правоохоронними функціями: основні завдання та порядок виконання		2	2
Тема 5. Міністерство оборони України		2	3
Тема 6. Основні напрямки воєнної політики України та військового будівництва		2	5
Тема 7. Методологічні основи розробки та основні положення Стратегії воєнної безпеки України		2	2

Тема 8. Досвід держав – членів НАТО та ЄС в організації стратегічного керівництва обороною держави		2	3
Тема 9. Законність та правопорядок у Збройних Силах України. Законодавство про мобілізацію		2	5
	ЗАГ:	12	18
			60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>100-бальна.</p> <p>Контроль знань і умінь студентів здійснюється шляхом обговорення й оцінювання виступів і рефератів на семінарських заняттях, проведення письмових контрольних робіт за підсумками вивчення матеріалу першого та другого змістових модулів, співбесід і перевірки конспектів у ході відпрацювання студентами пропущених занять і отриманих негативних оцінок.</p> <p>Структура розподілу балів передбачає:</p> <p>1) робота на лекціях та семінарських заняттях – 30 балів;</p> <p>2) КСР – 10 балів;</p> <p>3) виконання індивідуального завдання – (створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру) – 10 балів.</p> <p>4) написання залікової роботи (тестування) – 50 балів.</p> <p>Загальна кількість – 100 балів.</p>			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою. Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано	
80 – 89	B	добре	зараховано	
70 – 79	C	добре	зараховано	
60 – 69	D	задовільно	зараховано	
50 – 59	E	задовільно	зараховано	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Логічна послідовність та чіткість у викладенні матеріалу; 2.Повнота та обґрунтування відповідей на поставлені запитання; 3.Самостійність мислення, критична оцінка тієї чи іншої концепції, співвідношення їх з іншими; 4.Викладення своєї позиції або обґрунтованого приєднання до вже викладеної концепції чи думки; 5.Вміння робити висновки з розглянутих питань; 6.Вміння аналізувати джерела.
<p>Семінарські заняття</p>	<p>На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Робота на семінарських заняттях оцінюється в 100 – бальній системі.</p> <p>«відмінно» студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається.</p> <p>«добре» – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями.</p> <p>«задовільно» – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність.</p> <p>«незадовільно» – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі.</p> <p>При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент, який не виконав завдання, що виносилися на самостійну роботу, в установлений термін та отримав менше 30% за поточний контроль направляється на талон №2. До того часу, він має виконати/доопрацювати завдання та подати їх на перевірку викладачу.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю - залік;</p> <p>Форма здачі – письмова (тестування);</p> <p>Підсумковий тест складається з завдань, виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів практичних навичок і вмінь.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p>Письмові роботи: студент зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу</p>	

оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшету чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача кожного вівторка о 15.00.

Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeму, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Посилання на онлайн-курси:

<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/defense-procurement-basic-course/>

<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/technology-in-wartime/>

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного

вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

1. Закон України «Про національну безпеку України».
2. Закон України «Про оборону України».
3. Закон України «Про організацію оборонного планування».
4. Закон України «Про правовий режим воєнного стану».
5. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану».
6. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».
7. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України».
8. Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави».
9. Закон України «Про Збройні сили України».
10. Закон України «Про реформування Збройних сил України».
11. Закон України «Про міжнародні договори України».
12. Закон України «Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України».
13. Закон України «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України».
14. Закон України «Про боротьбу з тероризмом».
15. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».
16. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу».
17. Закон України «Про правонаступництво України».
18. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 1 березня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо забезпечення національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України».
19. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки і оборони України».
20. Указ Президента України від 24 вересня 2015 року № 555/2015 «Про затвердження рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України».
21. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України».
22. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України».
23. Воєнна Доктрина України
24. Стратегія Національної Безпеки України.
25. Основи воєнної безпеки держави: підруч. / Ю. В. Пунда, В. П. Грищенко, П. М. Грицай та ін. – К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2017. – 204 с. 28
26. Основи стратегії національної безпеки та оборони держави: підручник / О.П. Дузь – Квятченко, Ю.В. Пунда, В.П. Грищенко та ін.; 3 – е вид., переб. І доп. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2025. – 620 с.
27. Липчук О.І., Ломака І.І., Кобець Ю.В. Інформаційна безпека держави: теоретико – методологічні засади та особливості в умовах збройного конфлікту // Регіональні студії № 31, ВД «Гельветика», 2022 р., с. 113 – 119.
<http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/index.php/31>
28. Теоретичні основи загальних положень, підготовки і ведення оборонної операції оперативного угруповання військ (сил) / Київ – 2023 рік – Інв.2029-в.
29. Оперативні (бойові) можливості військ (сил) оперативного командування / Київ – 2016 рік –

Інв.2088-в.

30. Наступальна (контрнаступальна) операція оперативного командування / Київ – 2016 рік. Інв.2089-в.

31. Радецький В. Г., Дузь-Крятченко О.П., Воробйов В.М. Основи стратегії національної безпеки та оборони держави. Підручник. – Київ: видання НУОУ, 2019 – 596 с.

32. Бринцев В. В. Державне управління: питання теорії і практики у воєнній сфері в Україні: навч. посіб. – К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2022. – 176 с.

33. Призначення, завдання, навчальна організаційно-штатна структура та бойові можливості омбр основних сил оборони і корпусу швидкого реагування. Навчальний посібник. – Київ: видання НАО, 2022.– 104 с. Інв. 1763 .

34. Wolfers A. A Discord and Collaboration. Essay of International Politics. Foreword by Reinhold Niebuhr; Baltimore: The Johns Hopkins Press - P.150

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач _____ Оксана ЛИПЧУК